

УДК 376.011.3-051

DOI 10.32626/2413-2578.2023-22.5-44

Н. ГАВРИЛОВА

nathalia.gavr@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2563-0626>

С. ФЕДОРЕНКО

fedorenkosvit@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3321-6946>,

В. ТИЩЕНКО

v.v.tyshchenko@udu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2449-4722>,

О. МІЛЕВСЬКА

elmilevskaya@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-5474-4158>,

О. ТКАЧ

oxana77tkach@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-8387-8465>,

Ю. ПИЧУК

yulia.pinchuk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6490-715X>,

Т. ШВАЛЮК

shvaluktm@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-3836-1015>,

О. КОНСТАНТИНІВ

konstantyniv15@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0660-2657>

О. ГАВРИЛОВ

alex.gavrilov1967@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8591-9483>

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТЕРАПЕВТА МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Відомості про авторів: **Наталія ГАВРИЛОВА**, кандидат психологічних наук, професор кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський; **Світлана ФЕДОРЕНКО**,

доктор педагогічних наук, професор кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, **Владислав ТИЩЕНКО**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та логопсихології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ; **Олена МІЛЕВСЬКА**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський; **Оксана ТКАЧ**, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський; **Юлія ПНЧУК**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та логопсихології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ; **Тетяна ШВАЛЮК**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та логопсихології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ; **Оксана КОНСТАНТИНІВ**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський; **Олексій ГАВРИЛОВ**, кандидат психологічних наук, професор кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський.

У колі наукових інтересів авторів є проблеми формування професійних компетенцій учителів-логопедів. E- ail: kaflogoped@ukr.net; Email: fedorenkosvit@gmail.com.

Contact: Natalia HAVRILOVA, Ph.D. in Pedagogy, Professor, Department of Speech Therapy and Special Techniques at Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University, Kamianets-Podilsky, Ukraine; **Svitlana FEDORENKO**, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor Department of Speech Therapy and Special Techniques at Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University, Kamianets-Podilsky, Ukraine; **Vladyslav TYSHCHENKO**, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Logopedics and Logopsychology at the Mykhailo Drahomanov Ukrainian State, Kyiv, Ukraine; **Olena MILEVSKA**, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Speech Therapy and Special Techniques at Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National

University, Kamianets-Podilsky, Ukraine; **Oksana TKACH**, Ph.D. in Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Chair of Speech Therapy and Special Methods at Kamianets-Podilsky National Ivan Ohienko University, Kamianets-Podilsky, Ukraine; **Yulia PINCHUK**, Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Logopedics and Logopsychology at the Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine; **Tetiana SHVALIUK**, Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Logopedics and Logopsychology at the Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine; **Oksana KONSTANTYNIV**, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Speech Therapy and Special Methods at Kamianets-Podilsky National University named after Ivan Ohienko, Kamianets-Podilsky, Ukraine; **Oleksiy HAVRILOV**, Ph.D. in Pedagogical Sciences, Professor of Department of Speech Therapy and Special Techniques at Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University, Kamianets-Podilsky, Ukraine.

The authors' research interests encompass the issues related to developing professional competencies in speech therapists. Email: kaflogoped@ukr.net; Email: fedorenkosvit@gmail.com.

Відомості про наявність друкованих статей: М. Шеремет, Н. Гаврилова, С. Федоренко, В. Тищенко, О. Мілевська, О. Ткач, Ю. Пінчук, Т. Швалюк, О. Константи́нів, О. Гаврилов. Науково-теоретичні та прикладні підходи до формування професійних компетенцій вчителя-логопеда. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць*. Вип. 21. 2023. С. 131-168.

Гаврилова Н., Федоренко С., Тищенко В., Мілевська О., Ткач О., Пінчук Ю., Швалюк Т., Константи́нів О., Гаврилов О. Науково-теоретичні та прикладні підходи до формування професійних компетентностей терапевта мови та мовлення. У статті окреслено науково-теоретичні підходи та узагальнення структурно-прагматичного аналізу, що покладені в основу розроблення професійного стандарту «Терапевт мови та мовлення». Розроблення означеного професійного стандарту пов'язане з тісною взаємодією роботодавців та закладів вищої освіти з метою вироблення спільних стратегій, що відповідають сучасному рівню наукових та методичних підходів, вимогам практичної діяльності фахівців, запитам ринків

праці та послуг, потребам осіб з порушеннями мови та мовлення.

У статті представлено робочі матеріали до професійного стандарту «Терапевта мови та мовлення», що їх розробила робоча група викладачів Українського державного університету імені М. П. Драгоманова та Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка із залученням фахівців-практиків в галузі клінічної логопедії та терапії мови та мовлення.

В основу розроблення професійного стандарту покладено компетентнісний підхід, що зарекомендував себе як сучасний науковомісткий та інтегрований метод опису професійної діяльності фахівців різних галузей знань, що максимально наближений до професійної діяльності фахівців та охоплює кваліфікації, трудові функції, компетентності, знання, уміння, умови праці, шляхи й рівні підвищення фахової кваліфікації тощо.

Представлені матеріали до професійного стандарту «Терапевт мови та мовлення» ставлять за мету: внормувати спірні питання в професійній діяльності фахівців цієї нової професії; розробити систему професійних функцій, компетентностей, знань та умінь, що визначають спроможність фахівця виконувати покладені на нього обов'язки з мовної та мовленнєвої реабілітації хворих, відновлення функції комунікації, а також ковтоання.

Ключові слова: професійний стандарт, стандарт вищої освіти, професійні компетентності, терапевт мови та мовлення, професійна кваліфікація.

Havrilova N., Fedorenko S., Tyshchenko V., Milevska O., Tkach O., Pinchuk Y., Shvaliuk T., Konstantyniv O., Havrilov O. **Scientific-theoretical and applied approaches to the formation of professional competences of a speech-language therapist.** The article covers the scientific-theoretical approaches and generalizations of structural-pragmatic analysis that are the basis for the development of the professional standard "Speech-Language Therapist". The development of this professional standard is related to the close interaction of stakeholders and institutions of higher education in order to develop joint strategies that meet the modern level of scientific and methodical approaches, the requirements of the practical activity of specialists, the demands of the labor and service markets, and the needs of people with speech and language disorders.

The article presents the working materials for the professional

standard "Speech-Language Therapist" developed by a working group of teachers of Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University and Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University with the involvement of practitioners in the field of clinical logopedia (speech therapy) and speech-language therapy.

The development of the professional standard is based on the competence approach, which has known as a modern scientific and integrated method of describing the professional activity of specialists in various fields of knowledge, which is as close as possible to the professional activity of specialists, and covers qualifications, work functions, competences, knowledge, skills, working conditions, ways and levels of professional qualification improvement, etc.

According to the National Classifier of Ukraine DK 009:2010 "Classification of types of economic activity", the profession "Speech and speech therapist" belongs to section Q: Health care and provision of social assistance; Chapter 86: Health care; groups 86.9: Other activities in the field of health care; class 86.90: Other health care activities.

According to the National Classifier of Ukraine DK 003:2010 "Classifier of Professions", the profession "Speech-Language Therapist" belongs to Section 2: Professionals, Subsection 22: Professionals in the field of life sciences and medical sciences, class 222: Professionals in the field of medicine (except nurses); subclass 2229: Other medical professionals (except nursing and midwifery); groups 2229.2 Professionals in the field of medicine (except nursing and midwifery).

The generalized name of the profession and the name of the typical position is Speech-Language Therapist.

Professional qualifications and their level according to the National Framework of Qualifications (last amended on June 25, 2000 No. 519):

Speech-language therapist, specialist, 7th level of NFK

Speech-language therapist, specialist of 2nd category, 7th level of NFK
Speech-language therapist, specialist of 1st category, 7th level of NFK
Speech-language therapist, specialist of the highest category, 7th level of NFK

Names of documents confirming a person's professional qualifications:

- master's degree with a record of the professional qualification "Speech-Language Therapist"

- master's degree with a record of the professional qualification

"Speech therapist" (Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine, November 3, 2021 No. 1268)

The presented materials for the professional standard "Speech-Language Therapist" aim to normalize controversial issues in the professional activity of specialists of this new profession. They will contribute to the development of a system of professional functions, competences, knowledge and skills that determine the ability of a specialist to perform the functions assigned to him in speech-language rehabilitation of patients, restoration of the function of communication and swallowing.

Key words: professional standard, standard of higher education, professional competences, speech and language therapist, professional qualification.

Постановка проблеми. Реформування системи професійної підготовки фахівців у галузях знань, що дотичні до проблем допомоги особам з функціональними порушеннями мови та мовлення, на сьогодні пов'язане з тісною співпрацею роботодавців та закладів вищої освіти з метою виробити спільні стратегії, що відповідають: сучасному рівню наукових та методичних підходів; вимогам практичної діяльності фахівців; запитам ринків праці та послуг; потребам осіб з порушеннями мови та мовлення.

Актуальним подоланням означених проблем є розроблення професійного стандарту групи професій, пов'язаних з цією сферою діяльності: «Вчитель-логопед», «Логопед», «Терапевт мови та мовлення».

У цій статті ми розглянемо науково-теоретичні та прагматичні підходи до розроблення професійного стандарту «Терапевт мови та мовлення».

Цю професію введено в «Класифікатор професій» нещодавно, лише 2021 р., а тому вона спричиняє найбільше дискусій – починаючи від її назви до рівня визначення кола відповідних функцій та компетентностей терапевтів мови та мовлення, форм підвищення їхньої кваліфікації, переліку закладів вищої освіти, що зможуть забезпечити їхню підготовку на належному рівні.

Жодне з означених питань натепер не є розв'язаним остаточно, а тому тривають дискусії, а з ними й спроби знайти найправильніші та найефективніші рішення.

Пропоновані матеріали до професійного стандарту «Терапевта

мови та мовлення» розробила робоча група викладачів Українського державного університету імені М. П. Драгоманова та Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка із залученням фахівців-практиків у галузі клінічної логопедії та терапії мови та мовлення.

Мета статті: репрезентувати науково-теоретичні та прикладні аспекти розроблення професійного стандарту «Терапевт мови та мовлення».

Виклад основного матеріалу. Професійний стандарт за визначенням Національного агентства кваліфікацій – це «затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій» [29].

Нормативно-правовою основою для розроблення професійних стандартів є «Порядок розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 р. №1453.

В основу розроблення професійних стандартів покладено компетентнісний підхід, що цілком відповідає сучасним уявленням про відповідність працівника певному рівню професійної кваліфікації та освітнім завданням підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. Саме тому залучення до роботи провідних фахівців вищої освіти і практики є доречним і аргументованим.

Створення професійного стандарту «Терапевта мови та мовлення» на сьогодні видається доволі складною проблемою. Адже донедавна такої професії в Україні не було. Однак потребу в таких фахівцях упродовж багатьох десятиліть у закладах охорони здоров'я задовольняли вчителі-логопеди, працівники з педагогічною освітою, озброєні компетентностями, знаннями та вміннями, необхідними для проведення якісної абілітаційної та реабілітаційної роботи з пацієнтами різного віку (від раннього до старечого) з подолання порушень мовлення, з якими пацієнти переважно звертаються до закладів охорони здоров'я: дизартрії, алалії, заїкання (та інші порушення просодичного компонента мовлення), афазії, порушення голосу, системні порушення мовлення вторинного генезу в осіб з сенсорними, когнітивними відхиленнями, комунікативними розладами тощо.

Той самий обсяг роботи (щоправда, доповнений також завданнями реабілітації хворих з порушеннями ковтання) з 2027 р. МОЗ України покладатиме лише на терапевта мови та мовлення.

Однак досі жоден заклад вищої освіти не розробив відповідних освітніх стандартів, освітньо-професійних програм, а отже, немає й набору студентів на означену спеціальність, що ставить під сумнів можливість забезпечити заклади охорони здоров'я «Терапевтами мови та мовлення» в достатньому обсязі протягом часу, що залишився до 2027 р.

З огляду на це розроблення професійного стандарту групи професій «Вчитель-логопед», «Логопед», «Терапевт мови та мовлення» зініціювали заклади вищої освіти, що мають досвід підготовки «Вчителя-логопеда» в межах освітньої спеціальності 016 Спеціальна освіта. Логопедія.

Наша аргументація така.

1. За жодною іншою спеціальністю (зокрема й у галузі знань «Охорона здоров'я») досвіду підготовки фахівців, озброєних компетентностями для проведення терапії мови та мовлення, в Україні немає.

2. Професії вчитель-логопед, логопед та терапевт мови та мовлення є генетично близькими: значна частка компетентностей, пов'язаних з діагностикою та подоланням порушень мови та мовлення в цих професіях, є спільною.

3. Відмінності в компетентностях «Терапевта мови та мовлення» мають переважно характер термінологічних еквівалентів, пов'язаних зі специфікою роботи в закладах охорони здоров'я.

4. До суттєвих відмінностей кваліфікацій терапевта мови та мовлення варто віднести ті, що пов'язані з реабілітацією хворих з порушеннями ковтання. Однак з 2022 р. навчальними планами підготовки вчителів-логопедів другого (магістерського) рівня вищої освіти в ряді ЗВО передбачено формування означених компетентностей в рамках додаткових спеціалізацій.

Далі пропонуємо розглянути матеріали до проекту професійного стандарту «Терапевт мови та мовлення».

Згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» професія «Терапевт мови та мовлення» відноситься до секції Q: Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; розділу 86: Охорона здоров'я; групи 86.9: Інша діяльність у сфері охорони здоров'я; класу 86.90: Інша діяльність у сфері охорони здоров'я.

Згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010

«Класифікатор професій» професія «Терапевт мови та мовлення» відноситься до розділу 2: Професіонали; підрозділу 22: Професіонали в галузі наук про життя та медичних наук; класу 222: Професіонали в галузі медицини (крім медичних сестер); підкласу 2229: Інші професіонали в галузі медицини (крім сестринської справи та акушерства); групи 2229.2 Професіонали в галузі медицини (крім сестринської справи та акушерства).

Узагальнена назва професії та назва типової посади – терапевт мови та мовлення.

Професійні кваліфікації та їхній рівень згідно з Національною рамкою кваліфікацій (останні зміни 25.06.2000 р. № 519):

- терапевт мови та мовлення, спеціаліст, 7 рівень НРК;
- терапевт мови та мовлення, спеціаліст 2 категорії, 7 рівень НРК;
- терапевт мови та мовлення, спеціаліст 1 категорії, 7 рівень НРК;
- терапевт мови та мовлення, спеціаліст вищої категорії, 7 рівень

НРК.

Назви документів, що підтверджують професійну кваліфікацію особи:

- диплом магістра із записом про професійну кваліфікацію «Терапевт мови та мовлення»;
- диплом магістра із записом про професійну кваліфікацію «Вчитель-логопед» (Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268)

Таблиця 1

**Назва й суб'єкти освітньої діяльності та кваліфікаційні центри,
уповноважені присвоювати / підтверджувати та визнавати
професійну кваліфікацію**

Назва професійної та / або часткової професійної кваліфікації	Суб'єкти, уповноважені законодавством на присвоєння / підтвердження та визнання професійних кваліфікацій	
	Кваліфікаційні центри	Суб'єкти освітньої діяльності
Терапевт мови та мовлення	ЗВО	підготовка на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія спеціалізації 227.03 Терапія мови та мовлення галузі знань 22 Охорона здоров'я

Вчитель-логопед	ЗВО	підготовка на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта спеціалізації 016.01 Логопедія галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
-----------------	-----	---

Ключові визначення, які доцільно використовувати у формуванні професійних компетенцій вчителя-логопеда.

ПММ – порушення мови та мовлення, що визначаються згідно з клінічним підходом: дислалія, ринолалія, дизартрія (анартрія), дисфонія (афонія), тахілалія, брадилалія, заїкання, алалія, афазія (дисфазія), дисграфія (аграфія), дизорфографія, дислексія (алексія), оральна / артикуляційна апраксія (диспраксія).

Особи з ПММ – діти, підлітки, дорослі з усім спектром розладів, пов'язаних із засвоєнням мови, формуванням і використанням мовлення.

Пацієнти з обмеженнями повсякденного функціонування – пацієнти з порушеннями структурних систем організму та їхніх функцій, обмеженнями активності та їх участі в суспільному житті, що виникли внаслідок травм, хвороб та інших патологічних станів.

Терапія мови та мовлення – це процес реабілітації / абілітації з метою забезпечення / підтримки максимально можливого рівня аспектів комунікації та ковання осіб з ПММ. Вона містить комплекс заходів з відновлення / виправлення / формування системи вербальних і невербальних засобів спілкування та умінь з їх використання.

Диференційна діагностика ПММ – розмежування суміжних станів (порушень мовлення зі схожою симптоматикою, первинних та вторинних порушень мовлення).

Супровід терапевтом мови та мовлення осіб з ПММ – узгоджена діяльність терапевта мови та мовлення з фахівцями мультидисциплінарної реабілітаційної команди та іншими залученими фахівцями під час надання допомоги, спрямованої на виправлення / розвиток / формування / відновлення в них навичок комунікації та успішну адаптацію їх у соціумі.

Підтримка – комплекс заходів, спрямованих на запобігання, сповільнення втрати мови та мовлення.

Представники осіб з ПММ – члени родини, опікуни, інші особи, уповноважені законом представляти інтереси осіб з ПММ.

Орієнтовний опис трудових функцій вчителя-логопеда – у Таблиці 2.

Таблиця 2.

Опис трудових функцій вчителя-логопеда

Трудові функції	Компетентності	Результати навчання			
		Знання	Уміння / навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
А. Організаційна	А.1. Здатність організувати терапію мови та мовлення.	А.1.3.1. Принципи, методи, технології, засоби, форми організації терапії мови та мовлення; профільну, оцінювальну та звітну документацію. А.1.3.2. Методи збору та аналізу інформації про поширеність та рівень складності виявлених порушень мовлення. А.1.3.3. Нормативно-правові акти, що діють у сфері організації терапії мови та мовлення.	А.1.У.1. Аналізувати, узагальнювати та систематизувати інформацію про кількість осіб з ПММ, яким були надані та надаються послуги з терапії мови та мовлення, рівень складності їхніх порушень, результати та ефективність проведеної роботи. А.1.У.2. Вести документацію відповідно нормативно-правових вимог та згідно з трудовим розпорядком закладу ОЗ.	А.1.К.1. Комунікувати з фахівцями МДРК, членами родин, залученими фахівцями, з використанням коректної професійної термінології державною мовою.	А.1.В.1. Враховувати колегіальну думку членів МДРК при організації терапії мови та мовлення. А.1.В.2. Дотримуватися правил: техніки безпеки на робочому місці; охорони праці; пожежної безпеки. А.1.В.3. Інформувати відповідальних осіб про можливі труднощі в організації терапії мови та мовлення та пропонувати

			A.1.У.2. Складати графік (маршрутну карту) надання послуг з терапії мови та мовлення		и шляхи їх подолання. A.1.В.4. Керуватися нормативно-правовим забезпеченням для організації терапії мови та мовлення.
A.2. Здатність планувати терапію мови та мовлення	A.2.3.1. Особливості розроблення та структуру індивідуальної програми та плану терапії мови та мовлення (комунікації) та ковання. A.2.3.2. Нормативно-правові акти, що визначають вимоги щодо складання індивідуальної програми та плану терапії мови та мовлення (комунікації) та ковання.	A.2.У.1. За результатами реабілітаційного обстеження визначати ближні та дальні цілі реабілітації, орієнтовний термін їх досягнення, розробляти покрокову індивідуальну програму та плану терапії мови та мовлення (комунікації) та ковання.	A.1.К.1. Комунікувати з фахівцями МДРК на етапі планування.	A.1.В.1. Відповідати за створену програму та план терапії мови та мовлення (комунікації) та ковання. A.1.В.2. Дотримуватися нормативно-правових актів при складанні програми та плану терапії мови та мовлення (комунікації) та ковання.	

	<p>A.3. Здатність організувати реабілітаційне середовища для проведення діагностики та терапії мови та мовлення та ковтання.</p>	<p>A.3.3.1. Особливості організації робочого місця терапевта мови та мовлення (в різних умовах реабілітаційного закладу в залежності від потреб та можливостей пацієнта) A.3.3.2. Диференційовані позиції особи з ПММ під час реабілітаційної / абілітаційної сесії. A.3.3.3. Характеристики технічних засобів, допоміжних пристосувань, необхідних для терапії мови та мовлення та ковтання.</p>	<p>A.3.У.1. Підбирати та користуватися технічними засобами, допоміжними пристосуваннями, необхідними для терапії мови та мовлення та ковтання. A.3.У.2. Організувати робоче місце відповідно до рівня функціональних можливостей осіб з ПММ.</p>	<p>A.3.К.1. Обговорювати та залучати фахівців МДРК та членів родин до організації реабілітаційного середовища для проведення терапії мови та мовлення та ковтання.</p>	<p>A.3.В.1. Дотримуватися правил техніки безпеки застосування технічних засобів та допоміжних пристосувань. A.3.В.2. Дотримуватися санітарно-гігієнічних норм при організації реабілітаційного / абілітаційного середовища.</p>
<p>Предмети та засоби праці: Нормативно-правові документи, що регулюють організацію та забезпечення діяльності терапевта мови та мовлення; методичне забезпечення організації процесу реабілітації / абілітації; персональний комп'ютер (ноутбук), принтер (БФП) та інша оргтехніка; спеціалізоване програмне забезпечення; офісно-канцелярські засоби; логопедична, медична, педагогічна та психологічна література; меблі.</p>					

<p>Б. Діагностично-консультативна (Реабілітаційне обстеження осіб з ПММ, консультування учасників в процесу реабілітації / абілітації).</p>	<p>Б.1. Здатність до організації реабілітаційного обстеження та консультативної діяльності осіб з ПММ та порушенням и ковтаня.</p>	<p>Б.1.3.1. Структура і методика організаційного етапу реабілітаційного обстеження. Б.1.3.2. Способи встановлення контакту з пацієнтами і тими, хто їх супроводжує. Б.1.3.3. Зміст, порядок, джерела збору анамнестичних даних та іншої первинної інформації. Б.1.3.4. Методики діагностики порушень мовлення, комунікації та ковтаня в осіб з ПММ. Б.1.3.5. Нормативно-правові основи роботи з персональною інформацією</p>	<p>Б.1.У.1. Організувати процес проведення діагностики ПММ, комунікації та ковтаня. Б.1.У.2. Визначити мету й завдання діагностики ПММ, комунікації та ковтаня. Б.1.У.3. Забезпечувати сприятливу психологічну атмосферу в процесі проведення реабілітаційного обстеження та консультативної діяльності. Б.1.У.4. Добирати відповідні діагностичні методики та матеріали; розробляти (добирати) протоколи реабілітаційного обстеження.</p>	<p>Б.1.К.1. Налагоджувати довірливу комунікацію з особами з ПММ та членами їхніх родин. Б.1.К.2. Спілкуватися з особами з ПММ з використанням різних форм комунікації (мовленнєвої, альтернативної, змішаної).</p>	<p>Б.1.В.1. Адекватно оцінювати стан готовності осіб з ПММ до взаємодії. Б.1.В.2. Дотримуватися принципів деонтології, пацієнт-центрованого підходу.</p>
--	---	---	--	--	--

		<p>Б.1.3.6. Інструкційні матеріали щодо організації та проведення реабілітаційного обстеження та консультативної діяльності.</p>	<p>Б.1.У.5. Проводити консультування осіб з ПММ та ПО.</p> <p>Б.1.У.6. Надавати консультативні послуги особам з ПММ та їхнім ПО з питань терапії мови та мовлення, порушень комунікації і ковтання.</p> <p>Б.1.У.6. Оцінювати середовище, в якому перебуває особа з ПММ та його вплив на процес реабілітації / абілітації мови та мовлення, комунікації та ковтання.</p>		
	<p>Б.2. Здатність до проведення реабілітаційного обстеження мови та мовлення, комунікації та ковтання</p>	<p>Б.2.3.2. Методики (завдання, тести) діагностики різних компонентів мовлення: фонетичного ,</p>	<p>Б.2.У.1. Здійснювати вибір методів та засобів реабілітаційного обстеження порушень розуміння</p>	<p>Б.2.К.1. Спілкуватися з особами з ПММ з використанням різних форм комунікації (мовленнєво</p>	<p>Б.2.В.1. Відповідати за достовірність зібраної інформації, дотримуватися правил її передачі / не</p>

	<p>в осіб з обмеженням повсякденного функціонування.</p>	<p>фонематичного, темпоритмічного, інтонаційно-мелодичного, лексико-семантичного, граматичного (морфологічного, синтаксичного), діалогічного, монологічного тощо.</p> <p>Б.2.3.3. Методики дослідження графомоторних, оптико-просторових компонентів писемного мовлення, процесу читання, письма та рахунку.</p> <p>Б.2.3.4. Методики нейропсихологічної діагностики, особливості вивчення сенсомоторних, гностико-практичних, мнестичних, інтелектуальних процесів.</p>	<p>мови, використання мовлення, комунікації і ковтання.</p> <p>Б.2.У.2. Проводити реабілітаційне обстеження розуміння мови, використання мовлення, комунікації та ковтання.</p> <p>Б.2.У.3. Здійснювати якісний та кількісний аналіз результатів реабілітаційного обстеження порушень мовлення та комунікації критично оцінювати достовірність отриманих даних, узагальнювати їх.</p> <p>Б.2.У.4. Виявляти порушення ковтання; інтерпретувати опис апаратно-інструментальних</p>	<p>ї, альтернативної, допоміжної, змішаної, ін.).</p>	<p>розголошення.</p> <p>Б.2.В.2. Дозувати навантаження під час процедури реабілітаційного обстеження з урахуванням індивідуальних можливостей осіб з ПММ.</p> <p>Б.2.В.3. Коректно, етично оцінювати виконання завдань реабілітаційного обстеження особами з ПММ.</p>
--	--	--	---	---	---

	<p>Б.2.3.5. Методики вивчення когнітивних аспектів комунікації: здійснення планування регуляції, контролю, прогнозування комунікативних дій, узагальнення упорядкування інформації.</p> <p>Б.2.3.6. Скринінгові тести обстеження навичок ковтання.</p> <p>Б.2.3.7. Процедуру та методи збору додаткової інформації про осіб з ПММ (вивчення медичної та іншої супровідної документації анкетування членів сім'ї / законних представників, ін.).</p>	<p>досліджень цієї навички (відеоендоскопія, відеофлюорокопія, відеостробокопія, ін.).</p> <p>Б.2.У.3. Вивчати середовище в якому комунікує особа з ПММ, аналізувати та узагальнювати зібрані дані.</p>	
--	--	--	--

	<p>Б.3. Здатність аналізувати та узагальнювати результати реабілітаційного обстеження.</p>	<p>Б.3.3.1. Нормотипові показники онтогенезу мовлення та комунікації у людини; анатомо-функціональні особливості мовленнєвого апарату та органів ковтання; причини, механізми та структуру порушень мовлення у осіб різного віку.</p> <p>Б.3.3.2. Мати знання з анатомії, фізіології, неврології, нейропсихології, логопедії, лінгвістики, психології, ін..</p> <p>Б.3.3.3. Критерії оцінки якості виконання діагностичних завдань, методи кількісного та якісного аналізу</p>	<p>Б.3.У.1. Визначати етіологію, структуру, рівень складності генетичних, вроджених, розвиткових, набутих, нейродегенеративних розладів комунікації, первинних та вторинно обумовлених порушень мовлення.</p> <p>Б.3.У.2. Інтерпретувати результати з метою формування індивідуального реабілітаційного плану.</p>	<p>Б.3.К.1. Обговорювати результати реабілітаційного обстеження з фахівцями МДРК.</p>	<p>Б.3.В.1. Інформувати фахівців МДРК про результати реабілітаційного обстеження.</p> <p>Б.3.В.2. Відповісти за достовірність отриманої діагностичної інформації, дотримуватися правил її передачі / не розголошення.</p>
--	---	---	--	--	---

		інформації, її узагальнення Б.3.3.4. Критерії розмежування порушень мовлення із суміжними станами (порушеннями мовлення при розладах свідомості, психіки, нейродегенеративних захворюваннях). Б.3.3.4. Критерії диференціації порушень мовлення.			
Б.4. Забезпечувати документальну фіксацію результатів реабілітаційного обстеження та консультативної діяльності.	Б.4.3.1. Перелік і вимоги до оформлення документації за результатами діагностики та консультування, що регламентуються положеннями про надання реабілітаційних / абілітаційних послуг	Б.4.У.1. Фіксувати результати первинного реабілітаційного обстеження осіб з ПММ у індивідуальному реабілітаційному плані та в інших видах документації. Б.4.У.2. Формулювати	Б.4.К.1. Спілкуватися з членами МДРК.	Б.4.В.1. Систематично вести, правильно оформляти (з використанням коректної термінології та кодування за МКФ) документацію. Б.4.В.2. Самостійно формувати заключення та	

		<p>у закладах ОЗ.</p> <p>Б.4.3.2. Спеціальну термінологію, особливості кодування (за МКФ), специфіку формального та неформального оцінювання, правила оформлення заключень.</p> <p>Б.4.3.3. Нормативно-правові засади захисту прав осіб з ПММ (у сім'ї; у закладах охорони здоров'я, ін.), порядок проведення консультивання.</p>	<p>заклучення з використанням спеціальної термінології і кодування.</p> <p>Б.4.У.3. Вести та зберігати ділову документацію щодо діагностико-консультативної діяльності згідно із законодавством України і внутрішнього розпорядку закладу.</p>		<p>відповідати за достовірність зафіксованих у документації результатів реабілітаційного обстеження</p> <p>Б.4.В.3. Дотримуватися конфіденційності при оформленні та зберіганні документації.</p>
<p>Предмети та засоби праці: діагностичні методики та інструментарій (настінне дзеркало, індивідуальні дзеркала, іграшки, дидактичні матеріали, книги та підручники); протоколи реабілітаційного обстеження мовлення, персональний комп'ютер (ноутбук), оргтехніка; цифрові діагностичні програми (методики, дидактичні матеріали, цифрові протоколи та аналітичні програми обробки інформації); офісно-канцелярські засоби; література професійного спрямування; меблі; м'які сенсорні меблі, килим (для роботи з пацієнтами), апарати та допоміжні матеріали для дослідження функції ковтання (загущувачі, спеціальний посуд, ін.), ін.</p>					

<p>В. Терапія мови та мовлення</p>	<p>В.1. Здатність визначати цілі, поетапність та зміст терапії мови та мовлення.</p>	<p>В.1.3.1. Мати ґрунтовні медико-біологічні, логопедичні, психолого-педагогічні знання. В.1.3.2. Зміст, методи, прийоми терапії мови та мовлення. В.1.3.4. Взаємозв'язок цілей, основні структурні компоненти реабілітаційного маршруту. В.1.3.5. Систему кодування реабілітаційних втручань терапії мови та мовлення відповідно НК 026:2021 "Класифікатор медичних інтервенцій"</p>	<p>В.1.У.1. Визначати ближні та дальні цілі реабілітаційного / абілітаційного процесу на основі заключення та реабілітаційного потенціалу пацієнта. В.1.У.2. Розробляти реабілітаційний план та індивідуальну програму терапії мови та мовлення. В.1.У.3. Визначати зміст етапів проведення терапії мови та мовлення (з визначенням термінів і прогнозів на кожному з них). В.1.У.4. Розробляти стратегію спілкування з особами з ПММ. В.1.У.5. Здійснювати</p>	<p>В.1.К.1. Комунікувати з фахівцями МДРК, медичних консилиумів, членами сімей / законними представниками.</p>	<p>В.1.В.1. Самостійно формувати зміст індивідуальної програми з терапії мови та мовлення, добирати код реабілітаційного втручання. В.1.В.2. Узгоджувати реабілітаційний маршрут терапії мови та мовлення, з фахівцями МДРК та медичних консилиумів. В.1.В.3. Відстоювати власні професійні переконання з урахуванням принципів деонтології. В.1.В.3. Узгоджувати з учасниками реабілітаційного процесу оптимальний обсяг</p>
--	---	---	--	---	---

			кодування реабілітаційних втручань з терапії мови та мовлення.		навантаження (тривалість та кількість занять, кількість вправ ін.) на особу з ПММ, терміни реабілітації / абілітації та терапевтичний прогноз.
В.2. Здатність добирати ефективні технології та методичне забезпечення терапії мови та мовлення.	В.2.3.1. Технології абілітаційних / реабілітаційних втручань з терапії мови та мовлення. В.2.3.2. Методики з терапії мови та мовлення (методи сенсорної стимуляції, масаж органів артикуляції та мімічної мускулатури, методики відновлювальної роботи	В.2.У.1. Добирати реабілітаційні методики, технології, ІКТ та різні засоби терапії мови та мовлення відповідно до індивідуальних потреб, функціональних можливостей осіб з ПММ.	В.2.К.1. Комунікувати з фахівцями МДРК, медичних консилиумів, соціальними працівниками, членами сімей / законними представниками.	В.2.В.1. Дотримуватися правил збереження фізичного і психічного здоров'я осіб з ПММ. В.2.В.2. Відповідати за вибір методів і засобів терапії мови та мовлення. В.2.В.3. Реалізовувати інноваційний підхід, виявляти ініціативу	

		<p>при афазіях, відновлювальної та підтримуючої терапії при дизартріях, дисфагіях і нейродегенеративних захворюваннях, подолання заїкання, ін.).</p> <p>В.2.3.3. Методики подолання (корекції), формування, відновлення, імпресивного, експресивного, усного, писемного мовлення та їх окремих компонентів (фонетичного, фонематичного, фонаційного, темпо-ритмічного, інтонаційно-мелодичного, лексико-семантичного, граматичного (морфологічного, синтаксичного), діалогічного,</p>			<p>щодо підбору методів та технологій з терапії мови та мовлення.</p> <p>В.2.В.4. Дотримуватися правил техніки безпеки під час використання ІКТ та інших технічних та інструментальних засобів.</p>
--	--	--	--	--	--

		<p>монологічно го, ін. В.2.3.3. Методи нейропсихол огічної і нейролінгвіс тичної реабілітації / абілітації. В.2.3.5. Санітарно- гігієнічні вимоги та методику використан ня інструментал ьних засобів (зондів для постановки звуків та артикуляційн ого масажу, зондозамін ників, логостимуло нів, масажерів, ін.). В.2.3.6. Основи спеціальної психології. В.1.3.7. Засоби реабілітації / абілітації мови, мовлення, комунікації та ковтання</p>			
--	--	---	--	--	--

		(словесні, наочні, практичні, технічні, інструментальні ін.).			
В.3. Здатність до реалізації технологій та методик з терапії мови та мовлення.	В.3.3.1. Різні форми організації процесу реабілітації / абілітації, особливості їх застосування відповідно до визначених цілей з терапії мови та мовлення, функціональних можливостей та індивідуальних особливостей пацієнтів. В.3.3.2. Прийоми і методи реабілітаційних втручань з терапії мови та мовлення. В.3.3.3. Методи оцінки досягнення планованих результатів з	В.3.У.1. Реалізовувати реабілітаційний супровід з урахуванням психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних потреб, можливостей та здібностей осіб з ПММ. В.3.У.2. Застосовувати науково обґрунтовані, доцільні методики та технології з терапії мови та мовлення. В.3.У.3. Застосовувати інструментарій для масажу і міофасціальної стимуляції органів артикуляції, постановки звуків мовлення.	В.3.К.1. Комунікувати з фахівцями МДРК, членами сімей / законними представниками. В.1.К.2. Налагоджувати спілкування з особами з ПММ з урахуванням їх особистісних якостей.	В.3.В.1. Відповісти за доцільність, безпечність, ефективність застосування відповідних прийомів, методів та засобів реабілітації. В.3.В.2. Проводити роботу з реабілітації / абілітації, з урахуванням принципів деонтології.	

	терапії мови та мовлення.		В.3.У.4. Контролювати перебіг реабілітаційного процесу з терапії мови та мовлення та вносити зміни у індивідуальний реабілітаційний план.		
<p>Предмети та засоби праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методики для подолання порушень мовлення, комунікації та ковтання; - інструментарій: трубочки для пиття, горнятка для пиття пацієнтами з дисфагією, трубки для тренування кусання (жування), посуд для модифікованої їжі, маленька дощечка для письма, силіконові тримачі для ручок, набори сертифікованих зондів, тренажерів, стимулонів, зондозамінників для подолання (відновлення) порушень артикуляційної моторики, вимови фонем, ін.), масажери (суджок-масажери, сенсорні м'ячі, вібромасажери, ін.); лотки / контейнери для інструментів, ін.; - допоміжні речовини для роботи з дисфагією: загущувачі їжі, харчові барвники. - санітарно-гігієнічні засоби: мило, антисептичні засоби, ін.; - набори тематичних карток, альбоми, роздатковий наочний матеріал, посібники, настільні ігри, ін.), теки, контейнери для матеріалів, засоби для альтернативної комунікації (картки, папки, комунікативні кнопки, ін.), каса літер і цифр, методична література ін.; - технічні засоби: персональний комп'ютер з монітором (або ноутбук); оргтехніка (ксерокс, ламінатор, принтер, ін.), пересувна дошка (фліпчарт), планшет, смартфон, акустична гарнітура, мікрофон, ін.; - доступ до мережі Інтернет; цифрових платформ, ресурсів, програмного забезпечення реабілітаційного процесу, ін.; - обладнання для кабінету: кушетка, настінне дзеркало з підсвіткою, індивідуальні дзеркала, умивальник, стіл, стільці, письмовий стіл, вішак для одягу, килим, шафи для діагностичних та терапевтичних матеріалів, книг та документів, настільна лампа, ін. - канцелярське приладдя: фломастери, ручки, олівці, скріпки, зошити, альбоми, папір кольоровий і білий, ножиці, пензлики, фарби, пластилін, кінетичний пісок, ін. 					

Г. Партнерська взаємодія (Забезпечення взаємозв'язку та співпраці з учасниками мультидисциплінарної команди)	Г.1. Здатність ефективно взаємодіяти з фахівцями реабілітаційного супроводу осіб з ПММ.	Г.1.3.1. Науково-теоретичні та методичні основи реабілітаційного супроводу осіб з ПММ. Г.1.3.2. Сутність, принципи, форми партнерської взаємодії фахівців МДРК та інших команд. Г.1.3.3. Специфіку моніторингу і контролю динаміки психофізичного розвитку осіб з ПММ в умовах роботи МДРК.	Г.1.У.1. Узгоджувати діяльність / дії з терапії мови та мовлення з діями іншими фахівців. Г.1.У.2. Взаємодіяти з фахівцями МДРК з питань моніторингу і контролю динаміки подолання (відновлення) порушень мовлення у осіб з ПММ. Г.1.У.3. Реалізовувати супровід осіб з ПММ у взаємодії з фахівцями МДРК та ін.	Г.1.К.1. Встановлювати ефективну взаємодію з фахівцями МДРК та іншими спеціалістами. Г.1.К.2. Інформувати інших фахівців про стратегію супроводу осіб з ПММ та його динаміку.	Г.1.В.1. Відповідати за: прийняті рішення з питань супроводу та його ефективність в умовах партнерської взаємодії: здійснений прогноз розвитку осіб з ПММ; визначені фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; зроблену оцінку ризиків та ймовірних наслідків.
	Г.2. Здатність до системного супроводу сім'ї особи з ПММ.	Г.2.3.1. Специфіку особистісної сфери осіб з ПММ. Г.2.3.2. Особливості соціальної адаптації осіб з ПММ в сім'ї. Г.2.3.3. Фактори	Г.2.У.1. Враховувати соціальні особливості родини особи з ПММ. Г.2.У.2. Демонструвати толерантність, коректність	Г.2.К.1. Встановлювати ефективну взаємодію з членами родин / законними представниками осіб з ПММ та іншими	Г.2.В.1. Дотримуватися етичних норм під час взаємодії з членами родин / законними представниками осіб з ПММ та іншими

		(мікросоціальні, сімейні), що впливають на стан мовлення в осіб з ПММ.	під час супроводу сім'ї, особи з ПММ. Г.2.У.3. Залучати членів родин до планування та реалізації індивідуальної реабілітаційної програми терапевта мови та мовлення.	зацікавлені ми особами.	зацікавлені ми особами.
<p>Предмети та засоби праці: меблі, канцелярське приладдя, комп'ютер (ноутбук), принтер (БФП) та інша оргтехніка, засоби зв'язку, доступ до мережі Інтернет, програми та сервіси для спілкування (соцмережі, месенджери тощо), інтерактивна дошка, проєктор; зразки облікової документації відповідного типу закладу (реабілітаційний план, ін.).</p>					
Д. Просвітницько-профілактична (Популяризація знань з терапії мови та мовлення серед населення).	Д.1. Здатність до формування обізнаності щодо порушень мови, мовлення і ковтання серед ПО, фахівців МДРК, інших залучених фахівців.	Д.1.3.1. Сутність, форми, методи та засоби просвітницько-профілактичної діяльності. Д.1.3.2. Основи фахової риторики, професійного мовлення і деонтології.	Д.1.У.1. Доступно в науково-популярній формі поширювати інформацію про: терапію мови та мовлення; мовленнєвий розвиток, його порушення; профілактику та подолання ПММ; фахівців, які надають	Д.1.К.1. Комунікувати з ПО, фахівцями МДРК, іншими залученими фахівцями.	Д.1.В.1. Відповісти за достовірність, коректність та якість поширеної інформації. Д.1.В.2. Дотримуватися етичних норм під час просвітницько-профілактичної діяльності. Д.1.В.3. Аргументувати

			<p>реабілітаційні послуги.</p> <p>Д.1.У.2. Використовувати соціальні мережі та медіаресурси для здійснення просвітницько-профілактичної діяльності серед населення.</p> <p>Д.1.У.3. Розробляти і презентувати інформаційні матеріали просвітницько-профілактичного характеру.</p> <p>Д.1.У.4. Застосовувати фахові знання, різні комунікативні форми та стратегії в процесі професійного спілкування.</p>	професійні погляди.
<p>Предмети та засоби праці: меблі, канцелярське приладдя, комп'ютер (ноутбук), принтер (БФП) та інша оргтехніка; засоби зв'язку, доступ до мережі Інтернет, додатки та сервіси для спілкування (соцмережі, месенджери тощо), інтерактивна дошка, проектор; інформаційні матеріали просвітницько-профілактичного характеру, стенди для розміщення інформації.</p>				

<p>Е. Професійний розвиток, самовдосконалення.</p>	<p>Е.1. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>	<p>Е.1.3.1. Сутність, зміст, методи та способи здійснення саморефлексії, самоосвіти, самоаналізу власної професійної діяльності. Е.1.3.2. Професійний стандарт та вимоги до професійної діяльності. Е.1.3.3. Нормативно-правове забезпечення підвищення кваліфікації терапевта мови та мовлення. Е.1.3.4. Основні принципи, функції, форми та методи самоосвіти. Е.1.3.5. Основи самопрезентації, створення портфоліо / інформаційної сторінки терапевта мови та мовлення.</p>	<p>Е.1.У.1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних завдань діяльності терапевта мови та мовлення. Е.1.У.2. Визначати відповідність власних професійних компетентностей вимогам професійного стандарту. Е.1.У.3. Перспективно планувати та здійснювати процес самоосвіти, визначати кінцеву і проміжні цілі на шляху професійного зростання та самовдосконалення.</p>	<p>Е.1.К.1. Комунікувати з професійною та науковою спільнотою.</p>	<p>Е.1.В.1. Критично оцінювати свою професійну діяльність, усувати прогалини в знаннях та вміннях. Е.1.В.2. Звітувати щодо заходів з самоосвіти.</p>
---	--	---	---	---	---

	<p>Е.2. Здатність до аналізу сучасного інноваційного вітчизняного та закордонного досвіду у сфері реабілітаційних / абілітаційних послуг.</p>	<p>Е.2.3.1. Сучасні тенденції розвитку терапії мови та мовлення, порівнювати системи надання реабілітаційних / абілітаційних послуг в Україні та за кордоном.</p> <p>Е.2.3.2. Принципи функціонування інформаційного простору та орієнтуватися в ньому.</p> <p>Е.3.3.3. Основні положення щодо дотримання авторського і суміжних прав.</p> <p>Е.2.3.4. Основи роботи з інформаційним простором (бібліотечними та медіаресурсами, мережею Інтернет), способами,</p>	<p>Е.2.У.1. Здійснювати науково-теоретичний аналіз джерел.</p> <p>Е.2.У.2. Обирати достовірні джерела для отримання потрібної для професійної діяльності інформації.</p> <p>Е.2.У.3. Представляти результати науково-теоретичного та методичного пошуку у формі доповідей, публікацій, презентацій, ін.</p>	<p>Е.2.К.1. Обговорювати та поширювати на професійному рівні результати аналізу вітчизняного та закордонного досвіду з питань терапії мови та мовлення.</p>	<p>Е.2.В.1. Відповісти за точність, достовірність та добросесність представленої інформації.</p> <p>Е.2.В.2. Брати участь у публічних виступах на професійну тематику.</p>
--	--	--	--	--	--

		правилами, культурою дослідження та поширення професійної інформації.			
Е.3. Здатність до вдосконалення власного професійного практичного досвіду.	Е.3.3.1. Правила коректного використання інформації, практичних матеріалів, комп'ютерного забезпечення реабілітаційного / абілітаційного процесу тощо. Е.3.3.2. Форми, методи і засоби презентації та поширення власного професійного досвіду. Е.3.3.2. Методологію розроблення методичних і практичних матеріалів, професійного інструментарію, ін.	Е.3.У.1. Розробляти і вдосконалювати посібники, практичні матеріали, професійний інструментарій, ін., для забезпечення професійної діяльності терапевта мови та мовлення. Е.3.У.2. Доцільно інтегрувати нові міждисциплінарні знання в особистісний досвід. Е.3.У.3. Застосовувати в професійній діяльності знання та вміння, отримані в процесі самоосвіти (участі в навчальних	Е.3.К.1. Обговорювати на професійному та міждисциплінарному рівнях результати особистих напрацювань. Е.3.К.2. Комунікувати з представниками професійної спільноти.	Е.3.В.1. Критично оцінювати свою професійну діяльність, усувати прогалини в знаннях та вміннях. Е.3.В.2. Самостійно застосовувати ІКТ та нести відповідальність за якість розміщених матеріалів. Е.3.В.3. Відповідати за зміст представлених матеріалів та інформації, їх достовірність.	

			<p>семінарах [вебінарах], майстер-класах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації, ін.).</p> <p>Е.3.У.4. Впроваджувати кращі зразки вітчизняного та закордонного професійного досвіду в сфері терапії мови та мовлення.</p> <p>Е.3.У.5. Розробляти тематику та зміст майстер-класів, семінарів (вебінарів), ін.</p> <p>Е.3.У.6. Поширювати професійну інформацію в пошукових та соціальних мережах, вести професійний блог, сайт, ін..</p>	
--	--	--	---	--

	<p>Е.4. Здатність розробляти й упроваджувати інноваційні техніки з терапії мови та мовлення.</p>	<p>Е.4.3.1. Основи розроблення та впровадження інновацій (мікроінновацій) у професійній діяльності.</p>	<p>Е.4.У.1. Генерувати та інтегрувати у власний професійний досвід нові ідеї для вдосконалення реабілітаційного / абілітаційного процесу та соціалізації осіб з порушеннями мовлення.</p> <p>Е.4.У.2. Розробляти, апробувати, підтверджувати вірогідність авторських технік з терапії мови та мовлення, впроваджувати їх у практику.</p>	<p>Е.4.К.1. Комунікувати з професійною, науковою спільнотою з метою обговорення фахових інновацій.</p>	<p>Е.4.В.1. Моніторити ефективність використання розроблених та впроваджених технік з терапії мови та мовлення.</p> <p>Е.4.В.2. Відповісти за достовірність і ефективність розроблених та впроваджених технік.</p>
	<p>Е.5. Здатність до професійного наставництва.</p>	<p>Е.5.3.1. Особливості та методи реалізації професійного наставництва під час роботи з молодими фахівцями, стажерами,</p>	<p>Е.5.У.1. Надавати методичну допомогу терапевтам мови та мовлення для набуття (вдосконалення) ними професійної</p>	<p>Е.5.К.1. Комунікувати з професійною спільнотою, здобувачами вищої освіти, слухачами курсів підвищення</p>	<p>Е.5.В.1. Відповісти за достовірність та ефективність наданої інформації в процесі професійного</p>

		здобувачами вищої освіти.	майстерності . Е.5.У.2. Поширювати власний досвід на курсах підвищення кваліфікації та під час проведення гостьових заходів у ЗВО, ін.	кваліфікації, стажерами, ін.	наставництва. Е.5.В.2. Реалізувати власну професійну творчість, пошук ефективних шляхів наставництва.
Предмети та засоби праці: канцелярське приладдя, комп'ютер (ноутбук), принтер (БФП) та інша оргтехніка; засоби зв'язку (гаджети), доступ до мережі Інтернет, додатки та сервіси для спілкування (соцмережі, месенджери тощо), інтерактивна дошка, проєктор; бази даних для підвищення кваліфікації терапевтів мови та мовлення, науково-методична, педагогічна, медична, психологічна та логопедична література; цифрові освітні платформи, цифрові освітні ресурси.					
Ж. Інформаційно-комунікаційна (цифрова).	Ж.1. Здатність використовувати цифрове обладнання, системне та прикладне програмне забезпечення (застосунки, у т. ч. онлайн), мережу Інтернет для розв'язання професійних завдань.	Ж.1.3.1. Основи роботи з ПК. Ж.1.3.2. Види та функціонал комп'ютерних пристроїв (мобільних та стаціонарних); цифрові застосунки. Ж.1.3.3. Сучасні ІКТ забезпечення реабілітаційного / абілітаційного процесу.	Ж.1.У.1. Ідентифікувати і використовувати комп'ютерні й мобільні пристрої для забезпечення реабілітаційного / абілітаційного процесу. Ж.1.У.2. Застосовувати цифрові технології й інструменти для професійної комунікації та співпраці.	Ж.1.К.1. Комунікувати із системним адміністратором. Ж.1.К.2. Комунікувати з професійною спільнотою, ПО, громадськістю.	Ж.1.В.1. Повідомляти керівництву про збій в роботі системи, псування комп'ютерного обладнання, виявлення шкідливих застосунків, ін. Ж.1.В.2. Дотримуватися норм безпеки життєдіяльності та санітарно-

			Ж.1.У.3. Розміщувати в соціальних мережах чи на сайтах закладів саморекламу, матеріали просвітницько-профілактичного характеру, ін.		гігієнічних норм під час користування цифровими технологіями.
Ж.2. Здатність добирати та зберігати дані, інформацію та цифровий контент	Ж.2.3.1. Способи зберігання, передавання й захисту даних, інформації та цифрового контенту. Ж.2.3.2. Особливості роботи в мережі Інтернет з пошуку науково-теоретичних та методичних джерел, онлайн-ресурсів та програм.	Ж.2.У.1. Зберігати дані, інформацію та цифровий контент у структурованому середовищі.	Ж.2.К.1. Інформувати керівництво (відповідальних) про можливі порушення в роботі засобів цифрового зв'язку.	Ж.2.В.1. Самостійно відповідати за збереження отриманих даних, інформації та цифрового контенту.	
Предмети та засоби праці: ПК (ноутбук), принтер (БФП) та інша оргтехніка; засоби зв'язку (гаджети), доступ до мережі Інтернет, додатки та сервіси для спілкування (соцмережі, месенджери тощо), інтерактивна дошка, мультимедійний проектор; цифрові бази даних, цифрові платформи, цифрові освітні ресурси, пристрої та хмарні технології для зберігання цифрової інформації.					

Відповідно до запропонованих професійних компетентностей терапевта мови та мовлення пропонуємо використовувати відповідну нормативно-правову базу, яка регулює зазначену професійну діяльність

1. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Кодекс законів про працю України. <https://document.vobu.ua/doc/3189> <http://aqce.com.ua/> Актуальні питання корекційної освіти 173

3. Цивільний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

4. Сімейний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

5. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

6. Закон України Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я № 2494-IX від 29.07.2022. https://zakononline.com.ua/documents/show/508058_697800#n48

7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 № 385. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02#n28>

8. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.04.2021 № 771 Про затвердження Протоколу надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з коронавірусною хворобою (COVID-19) та реконвалесцентам. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0771282-21#Text>

9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2012 № 602 Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті. https://zakononline.com.ua/documents/show/32024___3202

10. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2012 № 602 Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги.

Ішемічний інсульт (екстрена, первинна, вторинна (спеціалізована) медична допомога, медична реабілітація). https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/images/dodatki/2012_602/2012_602dod4ykpmd.pdf

11. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.11.2022 № 2083 Про затвердження Порядку організації надання реабілітаційної допомоги на реабілітаційних маршрутах. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1516-22#Text>

12. Наказ Міністерства соціальної політики України від 11.04.2017 № 602 Про затвердження Порядку призначення технічних засобів реабілітації відповідно до функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, постраждалого внаслідок антитерористичної операції. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-17#Text>

13. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.11.2016 № 1171 Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я». <http://consultant.parus.ua/?doc=0ADL33555D>

14. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2012 № 602 Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті. https://zakononline.com.ua/documents/show/32024___32024

15. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.05.2023 № 890 Про затвердження переліків спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальностями 223 «Медсестринство», 227 «Терапія та реабілітація». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0869-23#Text>

16. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.03.2022 № 426 Про особливості атестації працівників сфери охорони здоров'я та продовження терміну дії сертифікатів спеціаліста, посвідчень про кваліфікаційну категорію в період дії воєнного стану. https://www.dls.gov.ua/dicls_news/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%D0%BC%D0%BE%D0%B7

17. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>

18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.09.2013 № 79 Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-13#T>

19. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15.06.2023 № 1091 Про затвердження Порядку організації надання медичної допомоги пацієнтам із гострим мозковим інсультом із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства охорони здоров'я України від 7 липня 2023 року № 1239.
<https://ips.ligazakon.net/document/RE40174>

20. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2022 № 1597 Про затвердження Порядку направлення у відрядження медичних працівників, у тому числі науково-педагогічних працівників закладів вищої (післядипломної) освіти, фахівців з реабілітації для надання медичної допомоги та/або реабілітаційної допомоги.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1084-22#Text>

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268. Порядок організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я.
https://zakononline.com.ua/documents/show/502435___737684

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1462. Деякі питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1462-2022-%D0%BF#Text>

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268. Типове положення про реабілітаційне відділення, підрозділ здоров'я. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1462-2022-%D0%BF#Text>

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268 Типове положення про мультидисциплінарну реабілітаційну команду. здоров'я
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1462-2022-%D0%BF#Text>

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 31. Про затвердження Порядку здійснення реабілітаційних заходів.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/31-2022-%D0%BF#Text>

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268 Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я. https://zakononline.com.ua/documents/show/502435___737684

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1138 (зі змінами від № 184 від 03.03.2023) Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних

зкладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF#Text>

28. Національний класифікатор України. Класифікатор хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я НК 025:2021.
<https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/naczialnyj-klasifikator-nk-025.pdf>

29. Міжнародний класифікатор хвороб (МКХ-11).
<https://neuronews.com.ua/ua/archive/2022/1%28132%29/pages-5-6/mkh-onovleniy-poglyad-na-tipologiyu-hvorob#gsc.tab=0>

30. Національне агентство кваліфікацій.
<https://register.nqa.gov.ua/profesijni-standarti>

Висновки і перспективи дальших досліджень.

Представлені матеріали до професійного стандарту «Терапевт мови та мовлення» ставлять за мету внормувати спірні питання в професійній діяльності фахівців цієї нової професії. Розробити систему функцій, компетентностей, знань та умінь, що визначають спроможність виконувати покладені на фахівця обов'язки з мовної та мовленнєвої реабілітації хворих, відновлення функції комунікації, а також ковання.

Окрім того, професійний стандарт – це основа для розроблення стандартів освітніх, у яких зацікавлені і заклади вищої освіти, і роботодавці, і все суспільство.

Тому в перспективі – завершити роботу над розробленням проєкту професійного стандарту групи професій «Вчитель-логопед», «Логопед», «Терапевт мови та мовлення» та представити його для широкого обговорення громадськості. А надалі – удосконалення на його основі стандартів вищої освіти з дотичних спеціальностей.

Стаття подана до друку 12.11. 2023 р.

Авторський внесок: Наталія ГАВРИЛОВА – 10%, Світлана ФЕДОРЕНКО – 10%, Владислав ТИЩЕНКО – 10%, Олена МІЛЕВСЬКА – 10%, Оксана ТКАЧ – 10%, Юлія ПІНЧУК – 10%, Тетяна ШВАЛЮК – 10%, Оксана КОНСТАНТИНІВ – 10%, Олексій ГАВРИЛОВ – 10%.